

Nem vízlépcsőt vagy demokráciát, hanem vízlépcsőt és demokráciát!

(Maróthy László)

Nemcsak exportoffenzívát, hanem exportoffenzívát és belföldi piacot is!

(Matolcsy György)

A könyvbemutató apropóján.

Tovább a tévúton. Még mindig alternatíva nélkül

Előrebocsátom, hogy a cikk számára mottóul választott két kívánságpár közül az egyik nem valósulhatott meg, a másik pedig *ilyen módon* (ahogy képzelik) nem valósulhat meg.

A *Kényszerpályák, tévutak – Az új nomenklatúra* bemutatójának külön érdekességet adott, hogy már hetekkel ezelőtt felállt az Orbán-kormány. Így arra is lehetőség nyílik, hogy a kötet bizonyos megállapításait szembesítsük az utóbbi hetek fejleményeivel. A legújabb események, köztük a 29 pontban megfogalmazott intézkedéscsomag és egyes más intézkedések tükrében megítéljük, beigazolódni látszik-e az, amire a szerző ismeretei és a korábbi Orbán-kormányban szerzett személyes tapasztalatai alapján számított. Mindenekelőtt az, hogy tovább vezetik-e a társadalmat a kényszerpályáknak kikiáltott tévutakon, vagy mégis – ami az előzmények után meglepő lenne – pozitív fordulat jeleit láthatjuk.

Matolcsy György: fordulat és reform?

A válasz egyben utal a várható következményekre. Ha ugyanis a sikertelen szemléletnek és gyakorlatnak változatlanul nincs működőképes alternatívája, nem lehet mással számolni, mint a könyvben részletesen bemutatott súlyos következményekkel és „társadalmi költséggel”. Ahogy Albert Einstein mondja: „Az örültség nem más, mint ugyanazt tenni újra és újra, és várni, hogy az eredmény más legyen.” Ha viszont egy jól felépített és összefüggő program alapján, végre egy valódi alternatíva jegyében születnének az intézkedések, reális esély nyílna a helyzet gyors rendezésére, a lecsúszás megállítására, a fenntartható és gyors növekedés beindítására.

A kormány és ellenzéke. Megérdemlik egymást?

Le kívánom szögezni, hogy részletes elemzések helyett, amit már elvégeztem a könyvben, most nem is akartam másra vállalkozni, mint bizonyos jellegzetességek és igazságok felvillantására. Ismételt figyelemfelhívásul. Nincs működőképes alternatíva, de ebből még nem következik, hogy nem lehet ilyet alkotni és az sem, hogy ez nem lenne létfontosságú.

De nemcsak alternatíva nincs, összefüggő program sincs. Ez látszik a kapkodásokból, ellentmondásokból, ötletelésből, sodródásból és az inkonzisztenciából. A komplex elképzeléseket vélt politikai érdekek, nagyrészt markáns befolyási csoportok érdekei és törekvései helyettesítik. Nem állíthatom, hogy nincsenek bizonyos és helyenként akár jelentősebb eltérések a korábbi kormányzati lépésektől, de lényegükben, szellemiségükben és megalapozottságukban alig különböznek. Azzal nincs baj, ha az ellenzék ezeket az eltéréseket veszi célba, hiszen ezek is okot adnak a bírálatra. Az viszont baj, hogy a legnagyobb ellenzéki párt e kisebb eltérések kritikájával akarja bizonyítani a bizonyíthatatlant: mintha eleve nem lehetne működőképes alternatívája annak, amit ők és ráadásul ennyire sikertelenül alkalmaztak.

Az ellenzék nem az alternatíva kidolgozásáért és alkalmazásáért küzd, hanem többnyire ez ellen (hogy miért és miként, azt olvashatják a kötetben). Az alternatíva lehetősége ellen 1998-ban is az akkori ellenzék a külföldi barátokat hívta segítségül. Akkor a gazdasági növekedést akarták megállítani, mondván: a növekedés olyan egyensúlyhiányt okoz, amit a külföld nem lesz hajlandó finanszírozni. E célból belföldön és külföldről óriási nyomást gyakoroltak a magyar kormányra.

Az eladósodás, amitől az előző kormányt állítólag meg akarták óvni, természetesen be is következett. De nem 1998–2002 között, hanem a 2002 utáni nyolc évben. Zavartalanul és olyan katasztrofális mértékben, hogy a gazdasági szuverenitás részben elveszett.

Miből adódott a túlköltekezés/eladósodás?

Még mindig nem tudjuk, hogy miből adódik a túlköltekezés és úgy tűnik, a mai kormányt sem érdekli ez. A *Kényszerpályák, tévutak – Az új nomenklatúra* számtalan olyan témát dolgoz fel, amelyek az eladósodáshoz vezettek. Ilyen formán az utóbbi két évtized és ezen belül is főleg a mai helyzethez vezető nyolc év gazdaságtörténetét foglalja össze és támasztja alá példákkal. Köztük a gazdálkodási anomáliák állatorvosi lovát jelképező főváros folyamatait.

Ezek a kérdések legfeljebb az ún. *elszámoltatásnál* jönnek szóba. Ráadásul úgy, hogy a sajtó által megírt ügyekből választottak ki tizenegyet. Hol az elemzés, hol a tényfeltárás? Mi van azzal, ami a 11 ügy között nem szerepel? Hogyan lehet a felesleges költekezést, hatékonysági veszteséget így megállapítani? A televíziókban mindenütt azt kérdezzetik: akár milliárdos is lehet a kár? Van más válasz is. *Budai Gyula* képviselő megsaccolta az egészet is: szerinte akár az adósságállomány kétharmada is lehet a kár. Mintha nem

találták volna fel, vagy nálunk nem ismernék a közgazdasági elemzést! Ezt kellene elvégezni, ilyen tényfeltáró munka nélkül nem lehet értelmes gazdaságpolitikát kidolgozni. A kockás papíron való könyvelői válságkezelés erre alkalmatlan.

Gráf József (szivarral) és Budai Gyula: jó kapcsolatban

Nem az ügyességet (és a valós szándékot), hanem az érdekvédelmet kérik számon

Sajnálatos módon nem a nemzetközi tárgyalások idétlenségét és ügyetlenségét teszik szóvá (emiatt is lehet nagyot bukni, nem feltétlenül azért, mert lennének használható, újszerű gondolataink), hanem a külfölddel, mint „tekintéllyel”, „szakszerűséggel”, „erővel” stb. szembeszállást. Holott egy kormány elsődleges feladata a magyar érdekek megvédése. Ahogy az is, hogy a magyar tudást, érdeket ne tekinthesse senki Magyarországon alábbvalónak a külföldinél. Hogy miért a külpolitika a magyar kormányok politikájának leggyengébb része, ezt is feltártam a *Kényszerpályák, tévutak – Az új nomenklatúra* c. kötetemben.

A szuverenitás visszaszerzését, illetve a lehetőségek „megjátszását” (vagy legalább kikapogatóztatását) akadályozni, a külföldi beavatkozást bátorítani, az ország külföldről való irányítását sulykolni és kiprovokálni, nem értelmes, nem elegáns, az állampolgárokat irritáló és a közösségre nézve igen káros magatartás. Nem is ízléses attól, aki tehet az extrém eladósodásról. Akár egy párt teszi ezt, akár – a vele anyagi kapcsolatban levő – sajtótermék folytat ilyen (nem a tényekből kiinduló) kampányt.

Még talányosabbá válik a kép azzal, hogy a Fidesz és a KDNP sem lép fel az ilyen propaganda ellen. Nem csak lépéseinek „kidolgozottsága” alapján vetődik tehát fel: egyáltalán el akar-e valamit intézni? Vagy ehelyett kényszerhelyzetet akar bizonyítani: megpróbálta, de nem ment. Erre utal az is, hogy a gazdasági intézkedések közül csak kevés célozza a külföldi monopóliumok magyarországi jogtalan előnyeinek (támogatásainak, monopolárakból, a verseny kiküszöböléséből adódó extra nyereségének stb.) elvonását és visszajuttatását a kárvallottakhoz. A kormány a külfölddel való vitáinak

formalitására utalhat a külföldi beavatkozást követelő propaganda eltűrése is, sőt szó nélkül hagyása.

A külföldnek (külföldi beavatkozásnak) szurkoló magatartás nyilván kapcsolatban van az elszámoltatásnak (leszámolásnak?) nevezett manőverekkel. A lehetséges érintettek (potenciális szenvedő alanyok) nyilván úgy gondolják, hogy a kormány minden egyes balsikere az EU-val és/vagy az IMF-fel folytatott tárgyalásokon azt a reményt kelti, hogy az EU egyes büntetőperekbe is beavatkozik. Vagyis: nem hagyja ezeket. Szerintem viszont nincs ilyen összefüggés. De ha lenne, akkor sem alkalmazható ez a magatartás. Van helyettes sokkal jobb, reális és az állampolgárokat nem irritáló megközelítés.

Tovább a rossz úton. Erőszakosan és ugyanazok akarnák (?) helyrehozni

A győztes pártok a 2/3 birtokában határozottan (erőszakosan és a következményekkel nem törődve) mennek a rossz úton. Már elfelejtették a Bajnai-kormány hasonló nyomulását. (A Bajnai-kormány is igen határozott volt. Bár kisebbségi kormányzás folyt, a liberálisok külső támogatásával biztosították a kormányzáshoz a többséget és valósággal letolták a „társadalom torkán” az intézkedéseket, amelyeket megalapozni sem kellett.) Megvolt az elégséges erő ehhez és a hivatkozás is. (Természetesen ez nem azonos a rossz hatékonyságú kormányzás okával.)

Bajnai Gordon: értelmetlen megszorítások végtelen sora

Bajnainál bármilyen elképedést is váltott ki valamilyen intézkedés, azt a válság és az „országmentés” emlegetésével separték le. Ezzel hessegették el azt a jogos kétséget is: miért azok akarják helyrehozni a gazdaságot (hatalmon maradni), akik ebbe a helyzetbe

juttatták az országot? De ha az egymást követő és ellentétes oldalú kormányokban folyamatosan hasonló a szemlélet, a felkészültség és a gyakorlat, ha nincs működőképes alternatíva, a probléma még összetettebb.

A húsz év a leépülés és a növekedés cikkcakkjai ellenére folytonosságot jelent, amit a kormányváltások nem igazán szakítottak meg. Következésképpen nemcsak adott kormányon belül, hanem más kormányoknál is fennáll a probléma: ha nem is ugyanazok, de a „folytatók”, sőt sokszor egyben az „elkezdők” akarnák helyrehozni (kezelni?) a dolgokat és hasonló módszerekkel. *Albert Einstein* egyik mondását már több helyen mottóul használtam. Most egy másik, hasonló bölcsességét idézem: *„Nem lehet megoldani a problémákat ugyanazzal a gondolkodásmóddal, amivel létrehoztuk őket.”*

A legrosszabb párosítás: felkészületlenség és „bátorság”

De még ennél is lehet előnytelenebb a megközelítés. Könyvemben azt is bizonyítottam, hogy nincs rosszabb párosítás, mint amikor a tájékozatlanság (felkészületlenség, alkalmatlan szemlélet) a „bátorsággal” kerül szimbiózisba: ekkor a súlyos zavarok és károk törvényszerűen bekövetkeznek. E két ellentétes jelenség „együttéléséből” következett az a látszat, mintha az előző kormány az utolsó pillanatig mindent elkövetett volna, hogy minél nagyobbat bukjon. Sorban lépte meg azt, amit nem volt értelme meglépnie. (Pl. „luxusjárművek” vagyonadója a teljesítményük alapján; ingatlanadó, áfaemelés stb.)

Az ország gazdaságilag is kimerült állapotban van, értelemszerűen folytathatatlan a több évtizedes szemlélet és gyakorlat. Mégis vannak olyanok, akik további megszorítások nélkül el sem tudják képzelni a jövőt és igyekeznek a mai kormányt ebbe az irányba szorítani. Nem az alternatívát kérik számon, ami a társadalom érdeke lenne, hanem a durva megszorításokat.

A tájékozatlanság (felkészületlenség) és a „bátorság” törvénykezési, alkotmányozási dömpinget indított el, ahol a vélt politikai érdekek szabnak meg szinte mindent. Akármilyen kérdésről van szó, kizárólag politikai kérdésként kezelik, azt is rosszul Nagy a merészség, érdektelenek a kockázatok, az előrelátás továbbra is hiányzik. Mivel nincs összefüggő program, azt (tehát ilyen programot) eleve nem lehet végrehajtani. Mindez válasz azoknak a „felkészült” politológusoknak és sajtósoknak és persze politikusoknak, akik úgy nyilatkoztak: nincs szükség programra, a program ugyanis (szerintük) senkit nem érdekel. Nincs tehát mit számon kérni, legfeljebb eseti ígéreteket. Beigazolódott: a szavazás eredményét kitöltetlen csekknek tekintik, a beírt konkrét „összeg” (intézkedés) „alátéte” pedig maga a választási eredmény. (Ami ugyan a leadott szavazatok kétharmada, de a szavazásra jogosultaknak alig több mint a fele. Ebből a választékból sokan nem tudtak választani. Szavazni meg nem akartak.)

Most a kétharmad birtokában érezhetik úgy, hogy nincs szükség egyeztetésre és hatásvizsgálatokra. Feltételezhetőleg ma sincsenek tisztában a gazdasági kölcsönhatásokkal, nem ismerik a helyzetet. Nem az államháztartását, hanem a gazdaságét. A szakértelem még inkább leértékelődik, miközben éppen a szakmai színvonal radikális emelésére lenne szükség.

Fogalmakkal is baj van: hogyan épülhetne erre hatásos megoldás?

Azért is nehéz elhinni, hogy tudják, mit csináljanak, ha félreértésekkel használják a fogalmakat. A szakértelem deficitje és egyben a szemlélet alkalmatlansága a

fogalmazásban is megjelenik. Például „új gazdasági rendszert kívánnak faragni”, mivelhogy gazdasági rendszert nem faragni kellene, hanem be kellene fejezni (mások szerint el kellene kezdeni) a rendszerváltást. Persze munkahelyeket sem tudhat a legjobb kormány sem teremteni (ld. *Kényszerpályák, tévutak – Az új nomenklátúra*), a kormány a megfelelő feltételek biztosításával viszont érdekeltté teheti a vállalkozókat a termelés és a létszám bővítésében. Ők sem munkát adnak, hanem saját érdeküket követve vállalkoznak (vállalkoznának). A fogalomhasználatnál másutt is baj van: mintha reformra gondolnának, de amiről beszélnek az nem reform, de ha az lenne, sem illene a helyzethez. Előbb be kellene fejezni a rendszerváltást, aztán – majd évekkel később – lehetne esetleg gondolkodni a (valódi) reformon. Bevallom, még mindig nem értem, mit is jelente, hogy a sport legyen stratégiai ágazat. (Ezt a könyv írásakor sem tudtam megfejteni.)

De a fogalmi zavaroknak se szeri, se száma. Van köztük egy személyes is. Engem ugyanis azért marasztaltak el (egyedüli „tettesként”), mert egy csapat részeként (tehát nem egyedül) üzleti alapokra kívántuk helyezni a Ferencváros finanszírozását, „mellesleg” Torgyán József miniszter úr felkérésére és Orbán Viktor miniszterelnök úr tudtával és szakértőivel való konzultációja után (ahogy ezt T. J. tanúvallomása is bizonyítja). Most pedig azt olvashatjuk a miniszterelnök nyilatkozataként az MLSZ új elnökségének megválasztását követően, hogy: „*Csányi Sándor* személye garancia arra, hogy a magyar labdarúgás üzleti alapokon is meg tudjon szerveződni.” Később megtudhatjuk, hogy a parlament segít az üzleti alapok lerakásában. Ezért a parlament olyan anyagot készített, ami az öt látványsportágat megpróbálja üzleti forrásokhoz juttatni. Erről szinte minden sajtóorgánum hírt adott, de sehol nem találkoztunk azzal a kérdéssel: – Tessék mondani, mit jelent akkor, ha a parlament (is) segít, az üzleti alapra helyezés? – És mire lenne garancia most Csányi Sándor, korábban *Demján Sándor* személye a futballban?

Várható, mégis megdöbbentő fejlemények

Az elmúlt hetek – immár két hónap – alapján az látszik, hogy a lényeg sajnos nem sokban változott, folytatódik az, aminek nem lenne szabad folytatódnia: szemléletben és gyakorlatban. A felismerés számomra ugyan nem okozott meglepetést, de mégis megdöbbentő volt.

Itt álljunk meg egy pillanatra, ennél a paradoxonnál: hogyan lehet valami egyszerre nem meglepő és mégis megdöbbentő? A magyarázat igazán nem nehéz.

Tapasztalataim és ismereteim alapján – a kérdést könyvemben is alaposan körbejárva – másra nem számíthattam. Csodálkoztam a sajtón és az udvari közigazdászokon, jogászokon, politológusokon, történészeken és más szakértőkön és persze a politikusokon, akik úgy vélték, hogy a Fidesz titkolja programját. Sőt ugyanazokból a szájakból fújták (ha nem is ugyanaznap) hol azt, hogy a Fidesznek nincs programja (ami azért sem meglepő, mert másnak sem volt), hol azt, hogy a Fidesz titkolja a programját (amihez az kellett volna, hogy legyen).. Számtalanszor előadtak ellentétes álláspontokat különböző más kérdésekben is, például a svéd nyugdíjrendszerrel kapcsolatosan. A zavar onnan származott, hogy minden fogódzó nélkül spekulálgattak (saccolgattak, képzelegtek). És közben fogalmuk nem volt (ma sincs) a kormányra készülők gondolkodásmódjáról, de nyolc év alatt sem voltak képesek feldolgozni a mozgásokat és a manővereket. Ehhez mindenekelőtt fül és helyismeret kellett volna.

Hozzá kell tennem, hogy azt, amire számítottam, nem titkoltam. És igyekeztem szilárd alapra építeni, megfelelően alátámasztani és levezetni. Hogy ennek megfontolása és

meghallgatása helyett csapongva képzelegtek, az is megdöbbenő, de jelen esetben máson (ld. alább) még inkább megdöbentem.

Az, amit fel kellett tételeznem, olyan elszomorító volt a közállapotokat tekintve, hogy bár a meghatározó személyek ismerete alapján sem prognosztizálhattam mást, jóhiszeműségem okán azonban ezt mégsem akartam elhinni. Tehát, hogy nyolc év úgy telik el a mai kormánypártok számára a korábbi ellenzékben, hogy arra várnak, elkopik a kormány abban a felfogásban és gyakorlatban, ami továbbra sem hoz elvárható eredményt. (Sőt országok sora „húz el” mellettünk, százazrek, milliók kerülnek kétségbeejtő anyagi helyzetbe.) De egyik oldalon sem lépnek a megújulás irányában.

Úgy pereg le ennyi idő és szakadunk le közben a hasonló országoktól, kerülünk a perifériára, hogy a hatalomba készülők nem dolgoznak ki összefüggő cselekvési programot sem, nemhogy valódi és működőképes alternatívát. Sőt nyilván még mindig hiányzik a konkrét helyzet és az összefüggések részletes feltárása is, ami egy összefüggő és működőképes cselekvési programnak az alapfeltétele lenne. Tulajdonképpen azokra a technikákra építenek, amelyekkel 1998–2002 között éltek. Például inflációs politikára. De arra is, amit közvetlen elődeiknél annyira meguntunk.

A valós és a látszat alternatíva

Czike László közgazdász és publicista más oldalról jut el az alábbi, általa plasztikusan megfogalmazott igazsághoz, amit a könyvbemutató közönségének felolvastam és akik azt meglehetősen jól fogadták. Benyomásom és érzésem szerint nem annyira a szerintem talán eltúlzott jelzőket, a „csomagolást”, hanem a frappáns következtetést. „Nem nehéz felismernünk, hogy ’a Polgár’, vagyis a főpolgár nem lehet más, mint az egész, 1988 óta lezajlott magyarországi rendszerváltás kimagaslóan legfontosabb személyisége, Orbán Viktor –, akinek többek között az a felszínen ’hálásnak’ tűnő, de valójában rendkívül hálátlan feladat jutott, hogy a valós nemzeti alternatívát nyújtó népvezér (a királyfi) helyett annak ’alteregója’ legyen; vagyis hogy kiváló médiumi képességei révén a hiteles alternatívát, a hőst alakíthassa, holott az igazi szerepe ’levezető szelep’, amelyből a remény fáradt nemzeti gőz formájában távozik el, s marad az úr!”

Mire vártak? De mire várnak még?

A programalkotással mostanáig és még – ki tudja – meddig nem kellett volna, illetve kellene várni. Nem felel meg ugyanis a valóságnak az az állítás, miszerint ezt elvégezni csak azok után lehet, hogy leltár készül, megejtik az átadást-átvételt. A helyes út csak az lehet, hogy előbb kidolgozzák és összehangolják egymással és a lehetőségekkel – az ismert feltételek és információk alapján – elképzeléseiket, majd a feltételek változásakor korrigálják azokat. Az alternatív program szükségképpen iteratív módon készül: az elemek fokozatos változtatásával próbáljuk elérni az összességében legkedvezőbb állapotot. Olyan komplex program jön létre, ami rugalmasan kezelhető, használható. Ha tehát az élet és/vagy az átadás-átvétel változásokat produkál, az alternatív programot – ha szükséges – ehhez igazíthatjuk.

Egy ellenzéki válasz: abból, hogy nincs, azt bizonyítanák, hogy nem is lehet

A kínokat és nyilván a károkat is növeli, hogy folytatódik a volt kormányoldal részéről a hibás gazdaságpolitika (szemlélet, technikák stb.) egyedüli lehetőségének bizonygatása. A

hasonlóságokat arra használja, hogy saját teljesítményével, aminek az ország kárvallottja volt, kérkedjen, azzal dicsekedjen.

Ez is igazolja azt, de ettől sem vagyok boldog, hogy az új osztály a fejlődés valóságos kerékkötője. A leváltott garnitúra harsány kampányba kezdett azzal a hamis állítással, miszerint az ő gazdaságpolitikájuknak (egyúttal az előző évtizedek hibás és sikertelen gazdaságpolitikájának) nincs és nem lehet alternatívája. Ez azért is irritáló, mert logikailag is képtelenség.

Tukacs István képviselő (MSZP), a volt kormány három hónapig hivatalban volt államtitkára a kampányt még inkább túlzásba viszi, a volt kormány által is ma már elismerten hibás, káros és igazságtalan, ráadásul több költséget, mint bevételt termelő vagyoadót (a „luxus”, értsd: a nagyobb teljesítményű, akár kis értékű, öreg stb járművekre kivetett pótdót) követeli vissza. Tukacs egy más fellépésében egyenesen azt állította: nem igaz az, hogy vannak más gazdaságpolitikai utak. (Tukacs Istvánt is meghívtam a könyvbemutatóra, de nem volt kíváncsi ezekre az utakra. Pedig a szocialisták csak úgy maradhatnak talpon, ha nagyon megújul szemléletük.)

Tukacs István azt a hamis állítást is megismételte, miszerint szűk lenne a mozgástér. Megszorításra tényleg az. Ebben a „könyvelői felfogásban” nyilván szűk a mozgástér, de más személetben, ahol új lehetőségek tárulnak fel, viszont nyilván igen tág lenne. Meg lehet találni az induláshoz szükséges forrásokat is, de nem megszorításokkal, hanem – a kötetben bemutatott – takarékossgal. A megszorításokhoz képest az a különbség, hogy nem az egyébként sem elégséges forrásokat nyirbálná meg, hanem a felesleges kiadásokat iktatná ki. Az első esetben a hatékonyság romlik, a másokban viszont feltárulnak a tartalékok és javul az hatékonyság.

Rendszerváltás nélkül mit ér a reform? Akkor is, ha ez tényleg reform lenne?

Magyarországon nem fejeződött be a rendszerváltás, végig kellene tehát vinni. Az, ami van, nem alkot konzisztens rendszert, rendszeridegen jellegzetességekkel van megterhelve, az egyes elemek gyakran „egymás ellen dolgoznak”, emiatt csekély a hatékonyság. Még a piaci viszonyok sem épültek ki teljesen, a monopóliumok és egyedi szabályozás, összefonódások, összeférhetlenségek, átláthatatlanság, informális viszonyok akadályozzák/kizárják a versenyt.

Az elmúlt hetek kormányzati lépései alapján nem lehet kétségünk afelől, hogy most sem a rendszerváltás befejezése van napirenden, hanem továbbra is a „reformok”, valójában a reformretorika és ezen keresztül a reform imitálása. Ha az, amiről szó van vagy szó lesz, reform lenne, akkor is érthetetlen, miért nem a célszerű utat járják be? Először létre kellene hozni a legalább többé-kevésbé konzisztens gazdasági rendszert, „befejezni az épületet”, ami megfelel a funkcionalitás és a hatékonyság követelményeinek. A reformok, az esetleges átalakítás ezután és évekkel később jöhetnek. Nyilván nem a rendszerváltás helyett és még csak nem is a rendszerváltás befejezése után néhány évvel. Ha megvalósult volna a rendszerváltás, akkor is abszurd lenne az, hogy ezt követően szinte azonnal reformokat hirdetnek. Az meg különösen, hogy amit javasolnak, az nem reform: nem átfogó és tartalmi változtatás és nem a működőképességet és a hatékonyságot érdemben javító, átgondolt és kielélt átalakítás.

Ahol hatásvizsgálatok bizonyítják a célszerűséget. A reform a megszorítás és a leépítés, a részérdek szinonimája, korábban ennek terheit a „reform-területek” viselték, újabban másokra is testálhatják.

Reform helyett reformfrazeológia. Kormányon a Fordulat és reform ideológusa

Az új kormány szóhasználatában tehát egyre gyakrabban szerepel a „reform”. A 29 lépés között sorolják fel az egykulcsos személyi jövedelemadó fokozatos bevezetését és a társasági adó csökkentését egy bizonyos nyereséghatárig. Az intézkedések szűk körűek és általában (közvetlenül vagy közvetve) megszorító jellegűek. Átgondolatlanok, kidolgozatlanok és ismert jegyeikben is változóak.

Matolcsy György személyén keresztül is negatív töltetet kap a „reform”. *Matolcsy a Fordulat és reform* egyik szerzője, ez a mű a magyarországi tévút ideológiai alapja. Az elfogultság a közgazdaságtanban sem jó, *Matolcsy* a minél nagyobb áfakulcs fetiszizálója, holott ennek hátrányai tapinthatóak. Ma a még magasabb kulcs is szóba kerül: akár 32 százalékiig. A menetrend is a „reformmal” kezdődik: 2011–2012-ben reformévek kezdődnek. Azzal az ígérettel, hogy Magyarország lehet a térség leggyorsabban növekvő gazdasága. Ez is lóg a levegőben: ez milyen ütemet jelentene, milyen feltételezésekre épülne? Hova termelne a növekvő magyar gazdaság, milyen piacra? Ilyen magas áfakulcsok és fogyasztási adók mellett illúzió a belföldi piac meghatározó fejlődésével számolni.

Néhány éve a Fideszben voltak olyan képviselők, akik legalább az élelmiszerek áfájának kedvezményes kulcsát akarták kivívni. Ők talán elfelejtették, hogy az MSZP/SZDSZ kormány azt valósította meg, amit az Orbán-kormány szeretett volna, de a kisgazdáknak hála (gyakorlatilag miattam) nem tudott. Akkor 12 százalék volt az élelmiszerek és az energia áfája, *Járai Zsigmond* mindenáron 15–15 százalékot szeretett volna. Ma mindkét termékcsoporthoz az áfa 25–25 százalék (néhány kivételtől eltekintve). Ez jelenleg a világon a legmagasabb kulcs és egyedül két országban alkalmazzák élelmiszerekre. Nem sokkal a fideszes áfacsökkentési javaslatok után elkészült *Matolcsy György* valamilyen anyaga, amiben ismét az áfát nevezte a legjobb és a legbiztosabban behajtható adónemnek. (Úgy látszik, nem hallott a számlagyárakról, de arról sem, hogy milyen gazdasági problémákat okoz a magas áfa. Hogyan teszi versenyképtelenné a belföldet a külföldi bevásárlással szemben. Stb.)

A reform különben mindig szélesebb területet fog át és nem annak egy kis részét. Adóreformnak nem tartható emiatt az SZJA és a társasági adó változtatása, hiszen kimarad például az áfa az elképzelésekből. Holott se szeri-se száma azoknak az anomáliáknak és veszteségeknek, amelyeket a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban, az energiaszolgáltatásban, az üzemanyag-forgalmazásban stb. a rendkívül magas áfakulcs okoz. Az új kormány egy súlyos problémát legalább orvosolt: az adományokra kirótt 25 százalékos adót megszüntette.

Gazdasági ésszerűség helyett valami másnak kell a háttérben állnia. Ez aligha lehet más, mint valamilyen lobbicsoport, erőcsoport érdeke és nyomulása. A jelek itt is és másutt is (a forintleértékelésnél, a köztisztviselői kar leépítésénél stb.) egy jól körülhatárolható sajátos nagyvállalkozói csoport irányába mutatnak, melyben meghatározó befolyással az ország leggazdagabb üzletemberei bírnak. Ők eddig is az állammal fenntartott kivételes és előnyös kapcsolataik haszonélvezői voltak, gazdasági erejük nagyrészt ennek köszönhető.

Hisztériakeltés, forintleértékelés, infláció

Lényegében tehát hasonló vonulat van kormányon (az eltérés a leginkább kedvezményezett csoportjai között van), tulajdonképpen ugyanazok akarják megoldani

a problémákat (helyesebben: ígérk azok megoldását). Ezt a hasonló technikák és „riposztok”, a „problémamegoldás” konkrétumai is mutatják. Vegyünk néhányat.

Mindjárt az első a *hisztériakeltés* bevetése valamilyen cél érdekében. A világgazdasági válságnak azért is lett akkora ára Magyarország számára, mert a hisztéria, amivel a megszorító intézkedésekre akarták felkészíteni a lakosságot, hatalmas károkat okozott. (Környezetünkben a gazdaság mélyrepülése kisebb volt és később következett be.)

Most a magyar gazdaság iránti bizalmat rengette meg saját kormányunk. Talán ezzel akarta a miniszterelnök a tárgyalási pozícióit javítani és ezáltal további forrásokhoz jutni ebben az évben. Talán ezzel is akarta bizonyítani, hogy fellép a külföldnél a könnyítések érdekében, ami ha eredménytelen, akkor azt, hogy nem szabhatja meg a saját útját.

Az is elképzelhető, hogy a forint árfolyamának rontását akarták elérni, de nem ideiglenesen, hanem – a további nyilatkozatok alapján – tartósan. Nehéz volt fel nem figyelni arra, hogy milyen kampányba kezdett egy, az ellenzék által is elismert közgazdász (valójában jogász) a forint leértékelése érdekében. Olyannyira, hogy szerinte azért kellene megoldani a devizahitelek helyzetét, mert miattuk nem lehet leértékelni a forintot. Honlapom egyik cikkében erre reagáltam és óvtam a forint leértékelésétől a vezetést: *Szemléletváltás helyett a régi nézeteket veszik elő. Megint előhúzták a forintértékelést:*

<http://www.szabadibela.hu/pdf/leertekeles.pdf>

A cikket elküldtem az egyik baloldali országos napilapnak, ami az illetőnek rendszeresen fórumot ad, a leértékelés témájában vitát indított. Érveimre nem reagáltak.

A leértékelési szándék olyan nagy lehetett, hogy a devizahitelek helyzetének további nehezítése vagy kilátástalanná tétele sem jelentett ellenérvet. A gazdasági szempontok, a társadalom egyéb érdekei sem számítottak. Van egy olyan mondás, mely szerint. *Egyedül senki nem lehet ennyire h...e* (értsd: nem okos). Úgy vélem, most sem volt ez másképp. A Fidesz alelnöke, országgyűlési képviselője, a debreceni polgármester, *Kósa Lajos* olyan nyilatkozatot tett, ami valóságos csapást jelentett a forintra. Ezt a hatást tovább fokozta a miniszterelnök államtitkári rangban levő szóvivőjének, Szijjártó Péternek a további (megerősítő) nyilatkozata. Magyarországot a csődben levő görög gazdaságénál is rosszabb állapotúnak mondták. Ezzel a görög válság következményeit sikerült magunkra húznunk.

A forint árfolyama zuhanni kezdett és bár a folyamat megállt, az árfolyam nem került vissza a korábbi (még mindig alulértékelt) szintre sem. Ilyen nyilatkozatot hivatalos személynek tenni képtelenség, de még inkább az, ha ez következmények nélkül marad. Sőt helyreigazítás sincs, ami miatt nem tudott a forint visszatérni korábbi árfolyamára. A miniszterelnök ugyanis megvédte embereit és elbagatellizálta nyilatkozatukat, mintha egy spekulatív területen nem indíthatna (indítana) el spekulációt egy kormányközeli ember.

Számomra kifejezetten zavaró az a háttér munka, ami a sajtóban még ma is folyik. Hogyan tűrheti el egy felelős kormány, hogy az egyik internetes újság állandóan azt szajkózza, hogy további forint leértékelődés várható. Megbecsülteti a bankokkal, mire számítanak, van, aki például az év végére 265 forintos Euróra, a cím mégis az, hogy további leértékelést jeleznek a bankok. Július 17-én pedig a jövő hétre durva forintgyengülést jósolt és a devizahitelek helyzetének romlását. Hol van ilyenkor a PSZÁF és egyáltalán milyen instrukciói vannak a cselekvésre? A lap megtudakolta piaci elemzőktől, hogy az IMF küldöttségének az állítólagos és mindenképpen ismeretlen okú

távozása a tárgyalásokról milyen következményekkel járhat. És ezt „kalkulálták” ki. Hogy ezzel sok ezer ember számára és az ország számára kárt okoznak, bizonyára nem számít. Nem olvasnak újságot a kormánynál és hivatalaiban?

A gazdasági csúcsminiszter pedig talán még mindig a *Fordulat és reform* téziseinél tart. Ennek meghaladásához nem elég, ha azt ismételteti, hogy exportoffenzívát is akar, meg belföldi piacot is. Emlékszem Maróthy Lászlóra, aki talán az egyetlen olyan KISZ vezető volt, aki az utóbbi években nem épült be újból a hatalomba. (Lehet, hogy azért, mert ő később nem az akkori harmadik–negyedik vonalban, hanem már az elsőben működött.) Maróthy elvtárs arra a kérdésre, hogy demokrácia legyen-e vagy vízi erőmű, azt válaszolta (nyilván igen okosnak véelve a riposztot): – *Micsoda kérdés! – Nem vízlépcsőt vagy demokráciát, hanem vízlépcsőt és demokráciát!*

De sem demokrácia nincs, sem vízlépcső. Ahogy exportoffenzíva sincs, de a belföldi piac sem működik. Ez eleve intő jel *Matolcsy Gyuri* számára. Forintleértékeléssel és áfaemelési tervek dédelgetésével nem is lesz. Egyik sem.

A forint megrendítése és az ezt kísérő hatalmas társadalmi veszteségek, a lépés közgazdasági értelmetlensége stb. és az üzleti körök reakcióinak enyhessége arra utal, hogy egy elég jól körülhatárolható, újabban ismét hangadó nagyvállalkozói csoport érdekeivel ez az akció aligha lehetett ellentétben. Hogy úgy mondjam. (E nagyvállalkozói csoport eddig is sokat köszönhetett az állammal fenntartott igen előnyös, exkluzív kapcsolatainak.) Rövidtávon sem lehetett ellenére, ha éppen akkor kötött határidős ügyletet a devizapiacra és hosszabb távon sem, ha az az érdeke, hogy megkeresett valutájáért sok forintot kapjon. De azoknak sem előnytelen, akik az ingatlanokban is utaznak, olcsón akarják az ingatlanvagyon nagy részét (mások otthonát) megszerezni.

Az új elit tetején szép az élet

E körnek köszönhető a köztisztviselői kar tömeges leépítésének elhatározása, amit ugyan később tagadtak. Az ő remek ötletük lehet az az „adóreform”, ami az előbbi tézissel ellentétben főleg az államtól kapott magas jövedelmekből hagy még többet azoknál, akik fizetést (tiszteletdíjat) kapnak. Ebből aligha lesz több munkahely, de senkinek nem jut eszébe, vagy nem figyel fel arra a véleményre, hogy limitálni kellene az egy-egy személy által betölthető állások számát. Nem a BKV jelenlegi vezérigazgatója az egyedüli, akinek jó sok van. Hogyan lehet szó versenyről, ha például egy személy egyszerre több tanszéket vezet. Nemcsak a fizetést veszi fel, hanem az ő nézetei mindegyik helyen kötelezőek lesznek. Talán nincs is olyan felsőoktatási intézmény vagy kutatóintézet, ahol politológusként például ne találkoznánk nagy örömeinkre egy volt miniszterrel és leendő alkotmánybíróval.

A végkielégítéseknél is vannak egyesek és vannak kettesek. Ha egy állami alkalmazott eltávozik állásából, legfeljebb kétmillió forintot kaphat. De ha az illetőt fontosabbnak érzik, mint egy köztisztviselőt, vagy egy politikust (nemhiába itt a kormány kamarillaként működik), már más a helyzet. Elég kihajtani a Magyar Nemzetet, minden nap olvashatunk olyan vezérigazgatókról, akik 30–40 milliót kaptak *Bajnai Gordon* utolsó napjaiban és egy újabb vezérigazgatói állást: másutt. *Cselényi László*, a Duna Televízió vezetője havi kétmillió forint fölötti fizetést kap. Elmegy, de 21 havi végkielégítéssel a zsebében, ami talán 25-ször annyi, mint amennyit más állami alkalmazott kaphat.

Simor András valóban óriási fizetést kap, amit csökkenteni kellene és aminek semmi köze nincs a banki függetlenséghez. De ugyanakkor életük végéig autót és titkárságot biztosítanak a volt köztársasági elnököknek. És nemcsak szuper lakást (*Sólyom Lászlónál*

állítólag 250 millió forint áll erre rendelkezésre), hanem a lakhatás költségeit is fedezik. Amíg él, illetve amíg felesége él. *Schmitt Pál* Szili Kati Művész utcai házába költözik. A villát, ami *Karády Katalintól* vettek el valamikor és nem adtak neki vissza, még Szili idejében újsághírek szerint 800 millió forintért tatarozták. De ez még mindig szerényebb, mint amit *Edgar Hooverról* jegyezték fel, akinek a rezidenciáját minden évben felújították és persze a köz pénzén. (Nagy pénz lehetett, mert csaknem ötven évig volt hivatalában.)

Van, aki rendszeresen magánrepülőgépet bérelhet az állam költségére, amit engedélye nélkül nem is rendelhetnének meg és van, akinek szervezik az utazását. És nyolc éven át gyalázzák néhány repülőjegye miatt, amit extra áron szereztek be egy bank utazási irodájától, ahol a miniszter fia dolgozott, miközben az államtitkárok és küldöttségeik ma is – ahogy akkor is – ezen az osztályon utazik 10–16 órás útjain. Ezért is van az ember zavarban, amikor azt a kérdést teszik fel, milyen rendszer is van itt? Szocializmus vagy kapitalizmus? Nehéz válaszolni, mert ilyen rendszer az elméletben nem létezik. Egy „se hús, se hal” rendszerről van szó, ami talán az ázsiai termelési módhoz vagy a feudalizmushoz állhat közelebb. Ezért is vitatkoznék azzal az élvonalbeli politikussal, ma már közjogi méltósággal (így nevezik, bár nincs ilyen hivatalosan), aki a *Jobbikot* figyelmeztette: ne bántsa a rendszert, mert azt nem fogják hagyni. Tisztelettel megkérem a legelső honatyát, magyarázza el, különösen, mert rendszerváltónak tartja magát: milyen rendszer is ez? Ő talán tudja és ez jól jönne, mihez tartás végett.

Mondhatnánk persze: ez a költségek (fogyasztás) lenne a legnagyobb kár, amit okoznak. És tulajdonképpen igazuk van, a rossz intézkedések, a rossz úton való haladás veszteségei ennél sokkal nagyobbak. *Budai Gyulának* (is) ajánlom a könyvemet, ott le van vezetve, hány ezer, hány tízezer milliárd forint kár kapcsolható az új osztály tevékenységéhez és döntéseihez.

Kormányzati struktúra

A bürokrácia egyik kiváló ismerője hivatalátvételtkor azt javasolja, fogjunk rá mindent elődünkre és szervezzük át a területet. Ezzel sok idő elmegy, amit ilyen formán el lehet tölteni.

A kapcsolódó lehetőségeket ma jobban ismerik. A hatalmas átszervezéssel átláthatatlanná válik minden, még azok sem feltétlenül tudnak eligazodni, akik benne vannak. Az átszervezés lehetőséget kínál a személyzet megújítására (lecserélésére), a saját embereket be lehet hozni. Stb. Mindezek a társadalom szempontjából hátrányok, hiszen hosszú ideig biztosan nem működik jól az államigazgatás. Budai Gyula erre hivatkozott riportjában, amikor azt kérdezték tőle, hol késnek az elszámoltatások. Most ugyanis éppen a helyüket keresik a köztisztviselők. Hm...

Ennél is nagyobb problémát látok abban, hogy részletes, összefüggő program hiányában és személyre szabva történik az új struktúra kialakítása. Mintha az élet elrendezné a dolgokat. A nagyobb területeket kontrolláló minisztériumok persze elvileg lehetőséget adnak arra, hogy a minisztériumon belül legyen egyeztetés és valamilyen összhang az összefüggő kérdések között. De ehhez is kellene program, hogy legyen az egyeztetésnek vezérfonala.

A megszerződést és a konzisztenciát zavarja a kamarilla módjára való működés. Egy ilyen rendszerben a rokonoknak, barátoknak, ismerősöknek több beleszólásuk van, mint a hivatali apparátusnak.

A kormányzati struktúra kialakításában is meghatározó szerepe volt a rosszul felfogott politikai érdekeknek. Annak idején, saját államtitkárságom idején is azt tapasztaltam, hogy nem igazán volt vonzó partnerünknek a mezőgazdaság.

Legutóbb azok, akik mezőgazdasági szakértelmük alapján lettek képviselők, többnyire valamilyen más területre kerültek. Az EU-s támogatások és az agrárium hagyományai alapján a földművelésügynek önálló minisztériumot kell biztosítani. De hogy ezt Vidékfejlesztési Minisztériumnak nevezzék, ez kifejezetten rossz ízű és rövidlátó döntés. Magyarországon csaknem 150 éve van földművelésügyi tárca, a minisztérium épülete e célra épült a XIX. század végén, szimbolizálva a magyar mezőgazdaság jelentőségét. Más kérdés, hogy 1998-ban és azóta is többször felmerült, ki kellene költöznie a minisztériumnak az épületéből, hogy az aktuális miniszterelnöknek méltó helye legyen.

A tárca nyilatkozataiból azt is tudhatjuk, hogy itt sincs program: mostanában fognak hozzá egy tízéves (miért éppen ilyen távra?) koncepcióhoz. Ebbe „komplex módon beleírják” (!) a feladatokat.

Ennél is érdekesebb kérdés, hogy mi lesz a magyar termőfölddel? Meghosszabbítják-e a külföldiek földvásárlási moratóriumát és ha igen, meddig? A konkrét szabályozás is nagyon fontos, hiszen önmagában nem sokat ér a termőföld hazai kézben tartása, ha a kapcsolatoktól függ, melyik magyar juthat hozzá?

Megint szembetalálkozunk azzal a problémával, most egy adott személy esetében, hogy annak kellene helyrehoznia, megoldania, aki félrevitte. A termőföldről való megállapodást ugyanis *Martonyi János* hozta tető alá 2001-ben. (A termőföld vásárlását a tőke szabad áramlása fejezetébe sorolták. Akkor azt állították, hogy nem volt lehetőség jobbat elérni, pedig pl. a lengyelek sokkal jobbat tudtak.) Elég nehéz lehet annak ellenkezőjét képviselni, amit elért kilenc éve és bizonygatni, hogy az miért igazságtalan.

Elszámoltatás

A szelekció és a kettős mérce is nagyon zavaró. Az elszámoltatás egyik területe Budapest lehet (többek ellen el is indult), ahol kétségtelenül rendkívüli anomáliák tapasztalhatóak.

Demszky Gábor egy új táblával

De hogy ennek mi köze a főváros lakosaihoz, hogy miért beszélnek e városról, ami ennek a gazdálkodásnak a szenvedő alanya, úgy, mint bűnös városról, nem értem. Azt sem

értem, hogy miféle paktumok lehetnek *Demszky Gábor* és a *Fidesz* között, hogy a főpolgármester kitöltheti hivatali idejét, ünnepelheti a metró fúrópajzsának kiemelését, hogy az ő vezetése alatt kerülhet sor a szennyvíztisztító szerződésének módosítására és a szennyvízdíjak akár 100 százalékos emelésére. Hogy ő van hivatalban, amikor újabb milliárdokat utalnak át az egyre inkább késő Margit-híd felújítására. Hogy néhány év alatt a felújított utakat újra feltúrják és „helyreállítják”, a kicserélt csatornákat újra kicserélik? (Ld. pl. Hűvösvölgyi út.) Ki készít mérleget a fővárosról? Hogyan lett a világ legdrágább metróvonal a egyébként értelmetlen 4. számú metróvonal? És mi a magyarázata annak, hogy *Tarlós István* úgy akarja átvenni a várost, hogy a korábbi gazdálkodási helyzet felderítésével bevallottan nem óhajt foglalkozni? Jól emlékszem még arra a közös ülésre, amikor a főváros vezetői „egymás ölében ültek” és azt ünnepelték, hogy állami pénzből elkezdhetik Budapest felkészítését az olimpiára. Ehhez akkor csak hét–nyolcmilliárd forint kellett. Mi lett ezzel a pénzzel?

Szükségből saját hasznot. Elvonásokkal és szelektíven

A bankok, biztosítók az eddig nem feszes szabályozás miatt óriási extraprofitot termeltek. Az állam közreműködésével hatalmas, irreális nyereséghez jutottak, ami azt is jelentette, hogy ekkora jövedelmet vettek el valódi ellentétel nélkül a lakosságtól. (Jogtalan előnyt tettek zsebre.) Ezzel egyszersmind megakadályozták a lakosság más szükségletei kielégítését, elvették a pénzt például az egészséges táplálkozás, a közlekedés, a felújítás stb. elől. A bankoknál – ismereteim szerint – az állam nemcsak eltúrta és fedezte ezt a gazdagodást, hanem elő is mozdította. Az anyabankok az országokban 2–3 százalékért adnak jelzáloghitelt. Arra való hivatkozással, hogy ne akarjon a lakosság még inkább devizában eladósodni, kormányunk kérte (!), hogy nálunk a 2–3 százalék helyett 7–8 százalékos kamatot alkalmazzanak. Egy rádióműsorban hangzott el, ami nyilván ellenőrzésre, megerősítésre szorul, de azért tájékoztat az extra haszon nagyságrendjéről: évi 1 400 milliárd forint az, amire a bankok extra nyereségként szert tettek. A szuper magas kamatok megítéléséhez figyelembe kell venni, hogy az árfolyamváltozás kockázatát teljes egészében a hitelfelvevőkre hárították. Azt is, hogy középárfolyamot alkalmaztak és nem a sokkal alacsonyabb vételi árfolyamot. Minden bank a maga árfolyamát használta és nem volt kötelező a számukra az MNB árfolyama. A lakosság irreális terheit a mostani kormánynak sikerült még nagyobbá tenni a forint nagyarányú leértékelésével.

Az *Orbán-kormány* a bankoknál hasonlót tesz, mint a *Bajnai-kormány* az áramszolgáltatókkal. Ezeknek nem volt elég a magas tarifa, becsapták fogyasztóikat. A több milliárdos összegre valamiért ezúttal fény derült, azzal, hogy – ahogy kell – visszafizetik a becsapottaknak. Bajnaiék azonban (jogellenesen) rátenyereltek a pénzre és abból krízisalapot hoztak létre. Mások pénzét osztogatták, aminek megvan a jogi minősítése, de nem akarom érzékenységüket sérteni, ezért nem mondom ki.

A bankok által jogtalanul felszámított költségeket nem fizetik vissza a hitelfelvevőknek, hanem odaáll a kormány, hogy ebből a feltételezett 1 400 milliárd forintból 200 milliárdot adjanak neki. A hitelezés irreális feltételeihez a felügyelet ezután sem nyúl, lehet nyugodtan nyomorgatni az ügyfeleket. Az ellenzék hatalmas lármát csap: túl magas az adó, nyugaton (ahol nem ekkora haszonkulccsal dolgoznak) sokkal alacsonyabb, az IMF-nek sem tetszik stb. A fő ellenérvük az, hogy a bankok az adót áthárítják az agyonnyomorgatott hitelesekre.

Hogy ki a kedvenc, a kormány nem titkolja. A hozzá olyan közel álló biztosítóknak nem kell adót fizetniük, de emelhetik a költségeiket. Mert hiszen „verseny” van.

Matolcsy György szerint piacgazdaság van és nem mindent a piacnak kellene eldöntenie. Ehhez képest nem épültek ki a piaci viszonyok, amiről a piac legfontosabb jellegzetessége, éppen a verseny hiánya árulkodik.

Egy emléket el kell mondanom. Azt a feladatot kaptam, hogy a „kincskereső” brigád tagjaként tegyek javaslatot a Torgyán által követelt 413 milliárd forint és a megajánlott 250 milliárd forint közötti összeg előteremtésére. Egyik javaslatom, amit kormányülésen előadtam, az volt, hogy töröljék el a banki vezetők bonusz juttatásainak rendkívül nagyvonalú adókedvezményeit. Ebből 100 milliárd forint folyt volna be. A szünetben az egyik miniszter elmondta, meg is indokolta, miért ne erőltessem ezt a kérdést.

A hatalomátvétel része az a zsákmányszerzés, ami minden fontos és kevésbé fontos állásra rázúdult. A lojalitás számít és nem az, ki hogyan tudja ellátni feladatát. Erre jó példa az MNB elnökének arra való rászorítása, hogy távozzon posztjáról. A küzdelem az irreális fizetése körül zajlik, holott ezt megelőzően a tevékenységét kellene nézni. Az MNB fő feladata a forint értékállandóságának védelme: az árfolyam stabilitása és az infláció elleni fellépés. A maastrichti követelmények között ugyanolyan fontos az alacsony (jelenleg 1 százalékos) infláció, mint a 3 százalékos államháztartási hiány. Simor András idősza alatt többször megrendült a forint helyzete és Európában az egyik legmagasabb a magyar árszínvonal-emelkedés. (2009-ben meghaladta a 6 százalékos.) De nem erről beszélnek, hanem a függetlenségéről és arról, hogy ezt nem sérti-e, ha a nyomorgó Magyarországon az állam lehetőségeivel arányos jövedelmet kap.

A természetes monopóliumok „megregulázása”

Évtizedek óta rendelkezésre állnak a civilizált országokban azok a technikák, amelyek megnehezítik, hogy a monopóliumok visszaéljenek erőfölényükkel, versenyviszonyokat imitálnak, kikényszerítik a hatékonyság emelkedését, akadályozzák, hogy extra nyereségre tegyenek szert. (Ld. részletesebben: *Kényszerpályák, tévutak – Az új nomenklatúra.*) Ez persze a gazdaság hatalmas területére vonatkozik: az energiaszolgáltatásra, a postára, a vízellátásra, a csatornaszolgáltatásra, az üzemanyag-ellátásra, a távfűtésre, a telefóniára stb. Ha jogtalan költséget számolnak el, azt elvonják és a lakosságnak, fogyasztóknak visszajuttatják.

Nálunk évtizedek óta rosszak az árképletek, az állam közreműködésével hatalmas nyereségre lehet szert tenni. Az energiaárak befagyasztása többszörösen megkésett és elszigetelt lépés. Hiszen minden érintett vállalatra ki kellene, hogy terjedjen. Például az üzemanyag-forgalmazásra (ld. MOL). 1998 és 2001 között kormánytagként javasoltam a MOL nyereségének maximálását, nem sikerült elérni. Sem a távfűtés tarifáinak újragondolását, ami egy hibás előfeltételezés kiiktatásával azonnal 30–40 százalékkal csökkentette volna a lakók költségeit. Többször hiába kértem az energiaszolgáltatás árképletének újbóli meghatározását.

Budapest, 2010. július 18.

Dr. Szabadi Béla

Forrás: honlap

<http://www.szabadibela.hu/>